

Laboratorionäytteiden lähettäminen postitse

Ohjeet koskevat Itella Oyj:n kotimaan maantiekuljetuksissa kulkevia näytelähetyksiä. Lähetyksiä voidaan kuljettaa mm. kirjeinä, vastauslähetyksinä ja paketteina. Paketteina lähetettäviin näytelähetyksiin tulee valita lisäpalvelu ”erilliskäsiteltävä”. Lähetykset voi jättää kuljetettavaksi joko viemällä ne Postin myymälään tai myyntipisteeseen tai Itella noutaa ne sopimuksesta tai erillisestä tilauksesta. Mitään näistä lähetyksistä ei saa jättää kirjelaatikkoon.

Lähettäjä vastaa siitä, että kuljetettavaksi jätetty aine on oikein luokiteltu ja pakattu, pakkaus on oikein merkitty ja jätetty kuljetettavaksi VAK-lain (719/1994) ja sen nojalla annettujen asetusten ja määräysten mukaisesti ja että aineen nimi, luokitus ja muut vaaditut tiedot tulevat oikein mahdollisesti vaadittaviin asiakirjoihin. Jokaiseen lähetykseen merkitään lähettäjän yhteystiedot. Mikäli lähetyksen pakkaa esim. potilas, annetaan hänelle selkeät ohjeet kollojen pakkaamisesta ja merkinnästä. Kuivajäähän pakattujen aineiden lähettäminen edellyttää erillistä VAK-sopimusta ja lähettäjä ohjeistetaan erikseen. VAK-sopimuksen tekemiseksi tulee ottaa yhteyttä Itellan yhteyshenkilöön. Itellan VAK-turvallisuusneuvonantaja auttaa tarvittaessa ohjeen tulkinnassa ja lähettämiseen liittyvissä kysymyksissä. Lisätietoja vaaralliseksi luokiteltujen aineiden kuljetuksesta löytyy myös Liikenne- ja viestintäministeriön internetsivuilta osoitteesta www.mintc.fi/vak.

1. Tartuntavaaralliset aineet

Tartuntavaarallisia ovat aineet, joiden tiedetään tai kohtuullisella varmuudella oletetaan sisältävän taudinaiheuttajia. Taudinaiheuttajiksi määritellään mikro-organismit, jotka voivat aiheuttaa sairauksia ihmisille tai eläimille. Tartuntavaaralliset aineet on luokiteltava VAK-luokkaan 6.2 ja soveltuvaan YK-numeroon 2814, 2900 tai 3373.

1.1. Tartuntavaaralliset aineet, jotka on luokiteltava YK-numeroon UN 2814 tai UN 2900

Aineet on luokiteltava YK-numeroon UN 2814 tai UN 2900, mikäli niitä kuljetetaan sellaisessa muodossa, että ne voivat altistumisen tapahduttua aiheuttaa muuten terveille ihmisille tai eläimille sairauden, jonka seurauksena on pysyvä vamma, hengenvaara tai kuolema. Aineista on ohjeellinen luettelo lakikokoelmassa ”vaarallisten aineiden kuljetus tiellä 2007”, kohta 2.2.62.1.4.1. (Edita, 2007) Jos on epäselvää, täyttääkö aine tämän ryhmän kriteerit, se on luokiteltava YK-numeroon UN 2814 tai UN 2900. Itella ei pääsääntöisesti kuljeta näitä aineita, joten ennen tähän ryhmään kuuluvien aineiden lähettämistä tulee olla yhteydessä Itellan yhteyshenkilöön tai VAK-turvallisuusneuvonantajaan.

1.2. Tartuntavaaralliset aineet, jotka luokitellaan YK-numeroon UN 3373

YK-numeroon UN 3373 luokitellaan tartuntavaaralliset aineet, jotka eivät täytä YK-numeroihin 2814 tai 2900 kuulumisen kriteereitä. Näiden aineiden virallinen nimi on BIOLOGINEN AINE, KATEGORIA B.

1.3. Näytteet, jotka on vapautettu VAK-säännösten mukaisesti

Näytelähetyksiä koskevat vapautukset ovat lakikokoelman ”vaarallisten aineiden kuljetus tiellä 2007”, kohdassa 2.2.62.1.5. Esimerkiksi ihmis- ja eläinperäiset näytteet, joissa on hyvin pienellä todennäköisyydellä taudinaiheuttajia, eivät ole VAK-säädösten alaisia, mikäli ne on pakattu ja merkitty ohessa (sivu 2) esitetyllä tavalla. Esimerkkejä näistä näytteistä on lakikokoelman kohdassa 2.2.62.1.5.6. Arvion aineen tai näytteen vapautuksesta tekee asiantuntija.

Kuva 1.

Kuva 2. Sekundaaripakkaus voi olla myös tiivistä suljettava muovipussi.

Kuva 3.

Kuva 4.

Kuva 5.

2. Pakkaaminen

2.1. YK-numeroon UN 3373 luokiteltavat aineet

YK-numeroon UN 3373 luokiteltavien aineiden pakkaamisesta määrätään pakkausmääräyksessä P 650:

- Lähettämisessä käytetään hyvälaatuisia pakkauksia, jotka kestävät tavanomaisen kuljetuksen iskut ja kuormitukset.
- Pakkaus ei saa vuotaa tavanomaisissa kuljetusolosuhteissa.
- Pakkauksen on koostuttava kolmesta osasta:
 - primaariastiasta (kuva 1)
 - sekundaaripakkauksesta (kuva 2) ja
 - ulkopakkauksesta
- Primaariastioiden ja sekundaaripakkausten on oltava tiiviitä.
- Primaariastiat on joko käärittävä yksittäin tai erotettava siten, etteivät ne pääse kosketukseen keskenään (kuva 3).
- Nestettä sisältävien primaariastioiden ja sekundaaripakkauksen väliin on laitettava imeytysainetta. Imeytysaineen on pystyttävä imemään primaariastioiden sisältö kokonaan.
- Sekundaaripakkaukset on pakattava ulkopakkaukseen käyttäen sopivaa sulloainetta.
- Pakkaus on merkittävä kärjellään seisovalla neliöllä, jonka sisällä on teksti UN 3373. Viereen merkitään ”BIOLOGINEN AINE, KATEGORIA B”. Merkin on oltava helposti näkyvä ja selvä (kuva 4).
- Ei VAK-lainsäädännöstä johtuvaa asiakirjavaatimusta.
- Itella edellyttää, että ulkopakkauksena käytetään kelta-mustaraitaista laatikkoa.

2.2. VAK-säännösten mukaisesti vapautetut näytteet

Ihmis- ja eläinperäiset näytteet, joissa on hyvin pienellä todennäköisyydellä taudinaiheuttajia, on pakattava seuraavalla tavalla:

- Lähettämisessä käytetään hyvälaatuisia pakkauksia, jotka kestävät tavanomaisen kuljetuksen iskut ja kuormitukset.
- Pakkaus ei saa vuotaa tavanomaisissa kuljetusolosuhteissa.
- Pakkauksen tulee koostua nestetiiviistä primaariastiasta ja sekundaaripakkauksesta sekä ulkopakkauksesta.
- Nestemäisten aineiden primaariastioiden ja sekundaaripakkausten väliin laitetaan imeytysaine.
- Pakkaukset merkitään tekstillä ”Ihmisperäinen näyte - vapautettu” tai ”Eläinperäinen näyte - vapautettu”.
- Nämä näytteet voivat kulkea myös lentokuljetuksessa. Lentokuljetusta varten tulee tehdä merkintä ”Exempt human specimen” tai ”Exempt animal specimen”.
- Ei VAK-lainsäädännöstä johtuvaa asiakirjavaatimusta.
- Itella edellyttää, että ulkopakkauksena käytetään kelta-mustaraitaista laatikkoa.

Lisätietoa vaarallisten aineiden lähettämisestä saa Itellan yhteyshenkilöltä tai VAK-turvallisuusneuvonantajalta Pauliina Auveri puh. 020 452 0092 tai pauliina.auveri@itella.com